

Samhällets rörelselag - bloggen om Mikael Sandbergs bok

Om hur samhällen förändras och hur man vetenskapligt studerar det

MARX, DARWIN OCH STATSJETENS KAPENS POLITISERING

Herbert Tingsten och svensk demokrati

Date: december 12, 2017 Author: Mikael Sandberg 2 Kommentarer —

Herbert Tingsten (1896 – 1973), professor i statsvetenskap vid Stockholms högskola 1935–1946, chefredaktörför Dagens Nyheter 1946–1959.

I ett tidigare blogginlägg hävdade jag att svensk demokrati har blivit totalitär och messianistisk, precis som Talmon definierade detta i *The origins of totalitarian democracy*, (1952). Typisk för den totalitära demokratin är att den anser *allt är politik, även forskningen*, och att det finns *en för alla gällande politisk sanning som alla måste följa, dvs. den är messianistisk*.

I Sverige har vi i grundlag och skollag demokrati angivna som riktlinjer för offentlig verksamhet och innehåll för utbildning utan precisering eller definition av vad demokratin då egentligen innebär. Dammluckorna är därför öppna för alla tänkbara profeters läror om vad som ingår i demokratin. Kandidater till Messiasrollen uppenbarar sig därför i form av bland annat olika samhällsvetenskapliga forskare och lärare.

Den totalitära, messianistiska demokratins profeter kan på så sätt i statens hägn, svenska lärosäten och skolor, söka sina proselyter. Jag har beskrivit det i tidigare inlägg i denna blogg om evolutionsfobins orsaker och om totalitär demokrati med genusforskning som samhällsforskningslysenkoism.

De historiska rötterna till denna totalitära messianism är enligt Talmon jakobinerna i den franska revolutionen som gick från upplyst folkvälde till oupplyst skräckvälde. Robespierre, starkt influerad av Rousseau, är deras främsta namn. Som Göran Rosenberg insiktsfullt och synskt skriver redan 2004 (DN debatt 2004-04-22):

Oupplyst jakobinism är (...) en ordning på frammarsch i Europa, i synnerhet i länder där staten hittills byggt sin auktoritet och legitimitet på att företräda såväl den enhetliga nationen som den universella upplysningen men där både enhetligheten och universalismen alltmer sätts på prov och staten i stället försöker hävda sin auktoritet och legitimitet genom att höja rösten.

Ett uppenbart sådant land är Sverige. Vi använder naturligtvis inte begreppet jakobinism och har inget att göra med dess blodiga förflutna, men vad är det svenska folkhemmet, med staten och folket förenade i en enhetlig och nationell förnuftsgemenskap, om inte en genuint jakobinsk vision? Och vad har den socialdemokratiska staten genom åren fostrat,

befordrat och befäst om inte en klassiskt jakobinsk elit som under några framgångsrika årtionden tycktes ha makten att anpassa samhället till den upplysta staten, men som nu med alltmer oupplysta metoder försöker förhindra att staten anpassas till samhället.

Jag tror att Tingsten, den svenska statsvetenskapens självklara centralgestalt, skulle vara mycket sorgsen över denna utveckling av svensk demokrati. Dessvärre tror jag också den jakobinska oförmågan att anpassa sig till verkligheten är den viktigaste orsaken till uppkomsten av populism: man är trött på det alltmer självtillräckliga etablissemanget. I sin mest kända bok i ämnet, *Demokratiens problem* (1945) anger Tingsten demokratins väsen istället på följande sätt:

Tron på demokratien är inte en politisk åskådning i samma mening som exempelvis konservatism, liberalism och socialism. Den innebär en uppfattning om statsstyrelsens form, om tekniken för politiska avgöranden, icke om de statliga beslutens innehåll och samhällets struktur.

Läs det igen: demokratin är en uppfattning "om tekniken för politiska avgöranden", "icke om de statliga beslutens innehåll". Demokrati handlar inte om innehåll men om former för beslut. Tingsten framlade sin definition 1945, trots sin tidigare tillhörighet till socialdemokratin, jakobinismens arvtogare i Sverige. Hur hamnade han i den demokratisynen?

Tingsten hade som socialdemokrat och statsvetarprofessor först grundligt forskat om socialdemokratiens idéutveckling. Denna forskning hade resulterat i mastodontverket *Den svenska socialdemokratiens idéutveckling* (1941) i två tjocka volymer. Den första delen på ca. 350 sidor handlar om socialdemokratiens marxistiska rötter. Olof Petersson beskriver i sin bok om Tingsten (*Herbert Tingsten. Vetenskapsmannen*, 2013) att Tingsten som en följd av verket blivit invald i den socialdemokratiska ledningens kommitté för programrevision året därpå. I kretsen av Per Albin Hansson, Rickard Sandler, Arthur Engberg, Gustav Möller, Ernst Wigforss och Per Edvin Sköld fick Tingsten en central position.

Petersson beskriver hur ett stenografiskt protokoll från ett möte 11 januari 1942 vittnar om att diskussionerna mest handlade om man skulle behålla gamla marxistiska begrepp som 'klasskamp' och 'utsugning'. Per Albin Hansson ville förena ett klasskampsperspektiv med ett folkhemsbegrepp. Gustav Möller försvarade begreppen klasskamp och utsugning. Tingsten lät sig inte övertygas, rapporterar Petersson. Tingsten menade att programförslaget gav en "oriktig framställning av utvecklingen". Det gällde enligt Tingsten att "rensa bort den här dubbelheten". I tidskriften *Tiden* preciserade han sin kritik: "I politiken liksom i religionen är ett slapp, intresselöst och ofreflekterat godtagande vanligt".

Arbetet med programrevisionen ledde till att Tingsten avstod från att förnya sitt medlemskap i det socialdemokratiska partiet. Några år senare förklarade han offentligt att han inte längre var socialdemokrat.

Detta utträde skedde alltså några år innan *Demokratiens problem* skrevs och demokratin definierades av Tingsten enligt ovan anförda citat.

*

Staten understödjer idag messianismen och samhällsforskningslysenkoismen genom skapande av t.ex. Tillitsdelegationen och Jämställdhetsmyndigheten. Liksom Lysenkos forskning i Sovjet är svenska statens inblandning i tillitsforskning och jämställdhet vällovlig. Alla vill ju ha tillit och jämställdhet, precis som alla i Sovjet ville ha större

skördar. Problemet är att staten och politiken inte kan avgöra vad som befrämjar tillit, jämställdhet och en större skörd. Det kan bara fri och vetenskapsbaserad forskning. Och då blir statliga inblandning istället ett hinder eftersom staten endast stödjer den forskning den vill ha på politiska och inte vetenskapliga grunder. Oftast leder det till Lysenkoism-liknande storsatsningar i någon mindre välgrundad riktning.

På det sättet försöker man också pådyvla svenska folket *ett specifik innehåll* för demokratin, det som Tingsten motsatte sig. Eftersom regeringar i vårt land i allmänhet saknar forskningskompetens kan detta innehåll då bli helt vetenskapsvidrigt, såsom i fallet Nationella sekretariatet för genusforskning. (Återigen: jag är som privatperson liksom de flesta för jämställdhet, inklusive mellan könen, men som forskare starkt emot den "forskning" Nationella sekretariatet för genusforskning framhäver på sin hemsida.)

*

Slutligen: en obetalbar intervju med Herbert Tingsten (TV den 21 augusti 1962):

<https://www.oppetarkiv.se/video/2441641>

Publicerad av Mikael Sandberg

Jag är professor i statsvetenskap vid Högskolan i Halmstad. Förutom flera lärosäten i Sverige har jag studerat och forskat vid The Johns Hopkins University, Columbia University, UN University, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung samt University College London. Visa alla inlägg av Mikael Sandberg

2 thoughts on “Herbert Tingsten och svensk demokrati”

Lägg till kommentar

1. Mikael Sandberg skriver:

december 12, 2017 kl. 3:14 e m Redigera

Plötsligt fick jag upp ytterligare ett politruk-institut:

[https://via.tt.se/pressmeddelande/en-bild-sager-mer-an-tusen-ord-statens-medieradger-unga-verktyg-att-avsloja-konsnormer-i-bildspraket?](https://via.tt.se/pressmeddelande/en-bild-sager-mer-an-tusen-ord-statens-medieradger-unga-verktyg-att-avsloja-konsnormer-i-bildspraket?publisherId=557296&releaseId=1953101)

publisherId=557296&releaseId=1953101

Statens medieråd. På jakt efter "könsnormer". Återigen: jag kan som privatperson se "välviljan" som denna myndighet predikar. Men var finns forskningen om

"könsnormer"? Hur reagerar ungdomar egentligen på denna pseudovetenskap? Finns det inte någon försiktighetsprincip som när det gäller oprövade läkemedel?

Svara

2. **Per Lundberg skriver:**

december 12, 2017 kl. 11:27 e m Redigera

Hear, hear!!

Så rätt och så välformulerat!

Svara

© 2017 SAMHÄLLET'S RÖRELSELAG - BLOGGEN OM MIKAEL SANDBERGS BOK

SKAPA EN GRATIS WEBBPLATS ELLER BLOGG PÅ WORDPRESS.COM.